

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben házhoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésekre visszajáró vagy megöröklésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Egy kuriai ítélet.

(K. Ö.) A kir. Kuria váltó alakjába burkolt uzsora vétsége miatt egy havi fogházra ítélte egy szövetkezeti igazgatót. Az ítélet általános megaláztatást keltett azokban a körökben, melyek régen aggodalommal tekintenek azokra az üzelmekre, melyeket különösen az u. n. korona-szövetkezetek követnek el, mikor óvadék, kezelési díj, tartalékalap, beírás, nyomtatvány, tartalékdíj, tudakozódás és postaköltség címén és ezek felszámításával hajmeresztő zsebmeiszést csinálnak az áldozat erszényén. Vannak esetek, hogy a kölcsönkérő 1000 korona kölcsönből 600 koronát kap. A többi elmegy egy pár havi befizetésre és a fentebb említett címekre. A Kuria ítélete, remélhetőleg észre fogja téríteni azokat, akik pénzüket szövetkezeti alakulásokba fektetik, hogy uzsora kamatot élvezzenek. Igaz, hogy olyan szövetkezeti alapszabályokat sem szabadna jóváhagyni, melyek a helyes jogszabályokat egyszerűen kigunyolják.

Eddig tehát rendén lennének. Nem azonban az ellenkező táborban, mely azaz lövöldözik a Kuria-ra, hogy a Kuria ezzel az ítélettel minden hitelszövetkezetre kimondotta a halálos ítéletet. Hát csak lassan. Különbséget kell tennünk

A korona-szövetkezetek, melyek hallatlan uzsora elkövetésére vetemednek, nem szövetkezet, hanem a szövetkezeti formába bújt bankok, melyek annak a körülménynek köszönik létüket, hogy a közeposztály egy nagy része bankhitel elnyerésére képtelen. Ha ezek a hitelszövetkezetek a Kuria ítélete következtében kimulnak az árnyékvilágból, ebből csak a köznek lesz haszna.

Nem érinti azonban a Kuria ítélete azokat a szövetkezeteket, melyeket mi ismerünk és melyek az Országos Központi Hitelszövetkezet vezetése mellett valóban áldásos munkát végeznek a közép- és kis hitel ellátásában. Ide tartozik még az u. n. önálló hitelszövetkezetek egy nagy része, melyeknek működése kifogástalan.

A merkantil körök a csendes kimúlásra vonatkozó jóslatukat arra alapítják, hogy 8 százalékos kölcsönrel nem boldogulhatnak a hitelszövetkezetek. Hát ez egyszerűen tévedés. Vegyük elő az Országos Központ évkönyvét és meg fogunk győződni arról, hogy a hitelszövetkezetek igenis boldogulnak nyolc százalékkal, sőt nyolc százalékon alul kölcsönökkel is viszik az üzletet. Merkantilistáink persze nem tudják, hogy ezek a szövetkezetek altruisztikus

alapon állanak. Még akkor is, mikor az Osztrák-Magyar Bank a szövetkezeti hiteleket restringálta, vidéki szövetkezeteink nagy része 8 százalékon alul adta a kölcsönöket. Kár lesz tehát erről sokat beszélni, mert a hitelszövetkezeti ügynek az Országos Központban oly erős alapja van, melyet megingatni nem lehet. A Kuria ítélete legfeljebb arra figyelmeztet, hogy szaporítani kell az altruisztikus alapon nyugvó hitelszövetkezeteket, mert csakis ezzel lehet a szövetkezeti uzsorának a talajt a lába alól kihuzni.

A Kuria ítéletével kapcsolatosan a gazdasági érdekképviseletek sürgetik az uzsoratorvény szigorítását. Ez szükséges. És ha a gazda és a szövetkezeti társadalom a talpára áll, meg is lesz. Mert nem kell attól tartanunk, ami ugy 14 évvel ezelőtt történt, mikor agrárközvéleményről szó sem volt és így az igazságügyminiszter kérdezősködésére, hogy vajjon van-e uzsora kerületük területén, a kereskedelmi és iparkamarák azt mondták, hogy nincs. Pedig akkor virágzásra teljében volt az uzsora. Hiszen másképpen nem is érdeklődtek volna utána.

A Kuria ítélete biztató jel, hogy idővel megszabadulunk azoktól, kik úgy az országban, mint a külföldön a szövetkezést csak kompromittálják.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Ködben.

Írta: Battyán Radó.

Már napok óta fáradhatatlanul szitált az eső. Az egész város egyetlen sártengerre kepezett s bizony, akinek nem volt éppen muszáj, ki sem mozdult jól fűtött lakásából. A köd a földön látszott s úgy vonzolta maga után az utca sarát, mint az estélyi öltözékben pompázó szép asszony uszóját. Igazi novén beri idő, ahogy azt még a régi érzelős költők, szomorú verseikben elképzelték. A borotvált hangulat szinte reánehézedett az emberek mellére s úgy elszorította még a legvidémből kedvű bohém fickót is, hogy napokig egyetlen kacajt nem hallottunk a kumpok közismert asztalánál.

Demónkos egyik edvűen, mondhatnák, lehangoltan bandukolt a sáros utcákon. Ment előre, mert dolga úgy kívánja, de anélkül, hogy

orrától tovább bárkit is észre vett volna. Szinte beleütközött Lázitsba, aki éppen az ellenkező irányból szakadt bejeje.

— Hého vaksi. Hát keresztül akarsz gázolni rajtam, — volt a barátságos megszólítás.

Demónkos, mint megtorpant bika, megállt s örömmel üdvözölte rég nem látott jó barátját.

— Acj Isten Lázits, hát téged micsoda rossz szellő sodort ebbe a sártengerbe? Ha belém nem gázolsz, észre se vettél volna.

— Azt magam is látom. De hát persze nem csodálom, a boldogság sok embernek vette már el a látását, hát még neked, ki smugy is gyenge lábán álltál mindenkor az emberek meglátásában.

— A boldogság! — sóhajtott nagyot Demónkos. Az bizony most nagyon rossz viszonyban van velem. Messziről ha meglát, úgy elkerül, hogy még színét sem látom.

— Hogyan barátocskám, máris, hiszen alig egy-két hónapja lehet, hogy végre maga-

dévá tehetted azt, ki után oly hosszú időközön át epedtél, akiért küzködtél, dolgoztál, hogy valami ragyogó eléréshez már is megbántad csalekedeted.

— Tévedsz kedves barátom, de én nem nősültem meg.

— Mi a manót, ezt én nem is tudtam, hát füstbe ment ez az egyetlen ideális házasság, melynek eljegyzésekor én büszkeséggel emlegettem, hogy ime még nem vesztett ki a jóézés, az idealizmus a hitetlenség, mert még akad néha-néha olyan házasság is, hol a szerelem a közvetítő kapocs s nem valami öreg dáma, avagy ur, aki előzetes kérdezősködések után ismerteti meg egymással a fiatalokat?

— Pedig úgy történt!

— Hát hogyan történhetett ez? Hidd el kedves barátom nem pusztán a kíváncsiság az, mely ebben a kérdésben érdekel, hanem én, ki távolból mindig örömmel s vágyódással tekintettem a ti viszonyotokra, most, hogy a végkifejlet oly gyönyörűen, szinte regénystílusban alakult, egyszeribe ismét csak a mo-

Csak még rövid ideig!

Rendkívül leszállított árak: Üzlet áthelyezés miatt (Szalárdi-utca 9 re) a még raktáron levő mellfűzők és fűzővédők beszerzési áron alól lesznek kiárusítva.

Próba küldemények bárkora!

Arjegyzék ingyen és bérmentve!

Rosenzweig Rózánál RÁKÓCZI-UT 3. szám.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, január 25.

Kabos Fereac alelnök negyed 11 órakor megnyitja az ülést. A múlt ülés jegyzőkönyvét észrevétel nélkül hitelesítik.

Jegyző felolvassa az interpellációs könyvet, melybe a következők jegyeztek be interpellációt:

Sümegi Vilmos: A katonai brutalitások ügyében — a honvédelmi miniszterhez.

Szmrecsányi György: A Pool-hajóstársaság és a kormány közötti szerződés ügyében — a miniszterelnökhöz.

Huszár Károly: A máramarosi közigazgatás szanálása tárgyában — a belügyminiszterhez és

Huszár Károly: Hamisítással és csalással vádolt udvari tanács ügyében — a miniszterelnökhöz.

Következett a

bankjavaslat

általános tárgyalása.

A bárándi képviselő beszéde.

Nadányi Gyula: Az önálló bank és a készfizetések felvételének szükségességét hangsúlyozza és kéri a pénzügyminisztert, hogy az 5-dik szakaszt, amely mélyen sérti nemzeti szuverenitásunkat és alkotmányunkat, ejtse el és ne hagyja törvényerőre emelkedni, mert Ausztriához való viszonyunk ugyanis rabszolgaság. A javaslatot nem fogadja el. Csatlakozik a Kossuth Ferenc és Földes Béla határozati javaslatához.

A román bankok.

Sümegi Vilmos: Antal Géza beszédével foglalkozik és kijelenti, hogy nem fogadja el azokat az érveket, melyeket a közösbank mellett hozott fel. Felsorolja azokat az ellenzéki érteket, akik beszédet mondtak az önállóbank mellett és akik mindenkor rendelkeznek anyai közgazdasági tudással, mint azok, akik érdekből hirdetik a közösbank fontosságát. Statisztikai adatokkal bizonyítja, hogy a

mezőgazdasági hitelt teljesen tönkretesz a közösbank. Hangoztatja, hogy a munkapárt is híve az önálló jegybanknak, legalább sokan ezt hangoztatják, de felhozzák, hogy kisebb technikai akadályok miatt ma még nem lehet. Felolvassa azokat a vármegyéket, melyek az önállóbank felállítását követelik. Veszedelemnek tartja a kormány politikáját és azt mondja, hogy a román bankok több kárt okoznak, mint a munkapárt.

Egy hang: Mi az!

Sümegi Vilmos: Ott vannak a gyorsírói jegyzetek, tessék megnézni!

Lovász Márton: Azt mondta, hogy a román bankok több kárt okoznak, mint a munkapárt.

Egy hang: Igazán!

Sümegi Vilmos: Több közleményt olvas fel, amelyből kiténik, hogy az országra nézve csakis az önálló bank felállítása lenne üdvös. Határozati javaslatát olvassa fel, melyben utasítani kéri a kormányt, a mezőgazdasági hitel fejlesztésére és előmozdítására. Röviden szól még a készfizetésekről és csatlakozik Kossuth Ferenc és Földes Béla javaslatához. (Éljenzés a baloldalon.)

Szünnet után

Beck Lajos: Elsősorban azt a kérdést vizsgálja, vajjon az önálló jegybank ki tudná e elégteleni a magyar hiteligényeket s arra az eredményre jut, hogy ezt nemcsak szányszerűleg, hanem a magyar gazdasági élet sajátosságainak megfelelőleg (kisemberek hitele, mezőgazdasági hitel) is meg tudná tenni. Ezután rátér arra a kérdésre, vajjon az önálló jegybank sikeresen tudná-e működni s főképpen megbírná-e őrizni aranyát. Jellemezve az aranyvédelmi politika eszközeit: a diszkontó- és deviza politikát, a prémium-rendszert, áttér a közösbank híveinek legfőbb argumentumaira: a nemzetközi fizetési mérleg mai fogalmából és természetéből kifolyólag csak a nemzetközi relációt vizsgálhatja s így annak képét, hogy az ország egész gazdasági helyzete miképp fejlődik s a külföldről behozott tőkék mennyire gyümölcsözők, nem adhatja. Sorra veszi azután külföldi tartozásainkat s azokról tételesen kimutatja, hogy már természetükből kifolyólag csakis termelési befektetésekül

használtattak fel. Szól azután a kamatláb kérdéséről s rámutat arra, hogy annak emelkedésétől az önálló bank idején már azért sem kell tartanunk, mert aranyvédelmi szempontból hatálytalanságánál fogva nem igen volna alkalmazható. Megvilágítja ezután a készfizetések problémáját úgy közjogi, mint gazdasági vonatkozásaiban és konkrét proposíciókat tesz a mezőgazdasági hitelnek a jegybank utján való támogatására. Hangsúlyozza, hogy a függetlenségi párt a gazdasági önállóságért küzdve, a nemzeti élet kiépítésével programjának kezelhető tartalmat kíván adni.

A készfizetések dolgában beszél még s végül a javaslatot nem fogadja el.

Rátértek ezután az interpellációkra.

Huszár Károly a kazár földön üzött viszályt tárgyában kéri a kormányt, hogy mit szándékozik tenni.

Székey Ferenc igazságügyi miniszter kijelenti, hogy ebben az ügyben érdemlegesen csak később fog válaszolni, azután már most is kijelenti, hogy a kormány mindent el fog követni az ottani állapotok szanálására.

Farkas Pál: Kijelenti, hogy nem felekezett szempontból írta meg könyvét, melyből Huszár egyes részeit idézett.

Huszár Károly: Nagyon csodálkozik Farkas Pálon, hogy felszólal, mert épen az előtte való napon küldte el hozzá könyvét, aláhuzva a fontosabb részeket felhasználás végett.

Ezután Huszár II-ik interpellációját terjeszti elő. Kéri a miniszterelnököt, hogy mi-ért ajánlott kiüntetésre olyan egyént, aki ellen okirathamisítás és csalás miatt teettek feljelentést.

Héderváry miniszterelnök kijelenti, hogy mit sem tudott a feljelentésekről.

Pethő Sándor személyes kérdésben szólal fel. A Huszár által említett ügyek még nincsenek be se fejezve. Azok valótlanságáról annak idején jelentést fog tenni.

Az ülés egy negyed 4 órakor ért véget.

Tisza István Budapesten. Gróf Tisza István két heti távollét után geszti birtokáról ma Budapestre érkezett és részt vett a képviselőház ülésén.

den rossz befejezéssel a sablonok színtjére süllyedt. Már pedig én téged, ne hogy bókna tekintsed, soha sem tekintettelek a sablonok emberének.

— Hosszu sora lenne annak, ha mindazt elbeszelném, hogyan és miképen alakultak a dolgok, hogy végeredményben azután ezt a lehetetlen, ezt a visszás helyzetet teremtették.

— Nem térnék be valami melegebb helyre, hogy ezt a históriát kissé alaposan meghányjuk-vessük. — veté közbe Lázits, megborzongva a hűvös szellőtől, mely az utcákon, hol éppen megállottak nyakuk közé sodort egy pár csöpp hideg vizet, melyet a házak tetejéről mosott le száguldó futásában.

— De bizony jó lesz — szólott Domonkos, ki még most is örömmel kapott az alkalom, ha füstbe ment házasságáról valaki beszélgetni akart. Valami különös élvezet volt abban az önsanyargatásban, mit a visszaemlékezés elmúlt boldogságára okozott. Szívesen beszélt élete hajótöréséről, mert az emlékezés egymaga is boldogsággal töltötte el sivar, kiégett lelkét.

Feltérték egy kávéházba. Egyik eldugott sarok asztalnál telepedtek le.

Domonkos folytatta, ahol elhagyta.

— Hogy őszinte legyek, kissé megijedtem a dolgoktól. A család, meg talán az én ellenségeim is, annyira tele beszéltek a fejemet, hogy így, meg amúgy a nagy igények romlásba visznek. Hogy soha életedben nem tudsz majd annyit keresni, amennyire szüksége lesz jövődök életpárodak, mert így meg amúgy majd csak magával ragad az ő rossz nevelése, mely a pénz értékét nem ismeri. Hogy én

sohkal gyöngébb leszek ahhoz, semhogy ellen tudjak majd állani s megtagadjam azt, amire nincs szükség, hogy az ember boldog legyen. És így tovább. Nem vagyok gyáva ember. S most mégis gyáva voltam. Nem mertem megküzdeni az étellel kettesben, még azzal a kegyetű és biztató helyzetben, hogy mellettem lesz a harcban, a háboruban mindig az, kit a legjobban szerettem a világon s akit még most is mindeneknél jobban imádk. Nem mertem belevágni, mert éppen azok ijesztettek meg a legjobban, akiket mindenem feláldoztam volna, mennyasszonyom szülei. Ugy belém csepegtették a félelmet, annyira ijesztettek, hogy kedvezőtlen anyagi helyzetek minő következményekkel járhatnak, hogy egy rossz órában inkább választottam az esetleg örökre tartó boldogtalanságot, semmint azt kockáztassam, hogy a boldogság menyországából hulljanak a sivar boldogtalanság undok fertőjébe.

Mert fatalista természetem is mindenben igazat adott annak a hiedelmeknek, hogy házasságunk így, ezek között a körülmények között nem lehet boldog. Hogy még nem ért meg teljesen a dolog s még időknek kell elmulnia, míg kivivon, nem csak szeretetét annak, kit legjobban szeretek e földkerekségben, hanem becsülését is.

— Hogyan, hát nem becsült az, aki téged szeretett? — vágott szavába Lázits, ki élénk érdeklődéssel kísérte Domonkos előadását.

— Nem! S becsülés nélkül a szerelem tartós nem lehet. Lemondtam a boldogságról, mert futó örömekre sohasem vágytam. Beletemtem abba, hogy életem sivar, kiégett, örömtelen legyen, de az ő szeretem, dicőséggel került ki a küzdelemből, azt nem tud-

ták semmi áron sem eltaposni, még a boldogságom árán sem.

— Nos és most mit szándékozol tenni? — kérdezte Lázits, lemondasz örökre arról, hogy elérjed azt, ki után oly hosszú éveken keresztül törted magad?

— Lemondani! Ezt a szót nem ismeri szótáram — szólta szinte haraggal Domonkos. Most előről kezdem a küzdelmet s meg akarom szerezni azt, mi még hiányzott boldogságomhoz: a megbecsülést. S ha kiküzdöm, kerüljön bár féleltembe, minden energiámba, erőmbe, — akkor újból jelentkezem s akkor, ha a sors is úgy akarja, pedig érzem, hogy úgy akarja s ez érzésem nem csal még meg soha, akkor újból jelentkezem, hogy megszerzem boldogságomat.

Lázits ki szinte nekipirultan hallgatta Domonkos szavainak előadását, nem állhatta tovább s szólta:

— Domonkos, te ugyáltszik megőrültél? Azt hiszed, hogy a mai lányok olyanok, mint a minőknek őket az írók fantáziája a regényekben eseteli. Te azt hiszed, hogy ebben az életben még adódik alkalom neked, hogy megszerezzed azt, mit egyszer már elvesztettél?

— En hiszek ebben.

Lázits egy szót sem szólta többet Domonkoshoz, mert belátta, hogy ezzel az emberrel okosabb beszélni amúgy sem lehet. Fizettek, kezet fogtak s elváltak egymástól. A kód épen úgy elárastotta undok sarával a várost, mint előbb, sem ni sem változott.

A szunyogdi Haverda.

Tegnapelőtti számunkban megírtuk, hogy a margitai járás Szunyogd községében meggyilkolva találták özv. *Argyelán* Jánosnét a saját lakásán.

Már akkor az a gyanuja volt a hatóság-nak, hogy a gyilkosságot nem követte más el, mint a vő. A csendőrség gyanuja nem volt alaptalan. A beszerzett adatok alapján tegnap letartóztatták a meggyilkolt asszony vejét ennek feleségével együtt.

A letartóztatott embert ugyanis addig faggatták a keresztkérdésekkel, hogy az megtört és igen súlyos vallomást tett. A szerencsétlen ember töredelmesen bevallotta, hogy ő ölte meg az anyósát, azonban ezt a borzalmas cselekedetét nem a saját elhatározásából tette, hanem a felesége biztatására. Nem volt nyugta a feleségétől, aki állandóan biztatta, hogy csak ölje meg az asszonyt. Sokáig küzdött magával, háromszor, négyszer is visszatért, borzalmas tervétől megremegve és mindannyiszor ott volt a felesége, aki mint egy démon állotta útját és térítette vissza a mit sem sejtő asszony szobájához, melynek ajtaja nem volt bezáva.

Az áldozat mélyen aludt s nem ébredt fel. A szobában sötét volt. A gyilkos lábujjhegyen lopózott az ágyhoz, honnan anyósa lélegzetvételét hallotta. Mikor az ősz asszony ágya mellett állott, még ismét borzadály fogta el és visszaakart térni. Ekkor *Argyeláné* mélyen lélegzett, szinte sóhajtott.

Ekkor, a gyilkos maga se tudja, hogy hogy történt, vad szenvedély fogta el s az ágyból párnát véve elő, azt az asszony arcára tette, ugyanekkor két kezével, mint vaskapocscsal ragadta meg az öreg asszony sovány nyakát.

Az áldozat egy pár pillanatig vergődött, s melle hörgött, de hangokat nem tudott adni, mert torlát oly szorosan szorította a gyilkos. Öt percig tartott a rémes dolog, aztán elcsendesedett az asszony. A gyilkos még néhány percig állott az áldozat mellett, aztán lámpát gyújtott és beférgőnyözött. A szobában mindent úgy rendezett el ezután, hogy ott semmi nyoma se maradt a rémes gyilkosságnak, csak az áldozat feküdt kiterítve kihűlten, az áruló kék foltokkal a nyakán.

A gyilkos cselekedete után mintha mi se történt volna lefeküdt, de aludni sem ő sem a felesége nem tudtak. Reggel jelentette aztán az esetet, mint egyszerű halálozást az előjáróságnak, mely végre is felderítette a valót.

Tegnap már be is teljesedett az, amittől úgy félték, úgy a gyilkos, mint felesége és a két napos gyermeke, bekerültek a nagyváradai ügyészség fogházába. Margitán és Szunyogdon ismét csöndes minden, most már csak a felett tanakodnak, hogy ki fog súlyosabb büntetést kapni a gyilkos, vagy annak felesége a meggyilkolt leánya, aki elvetemedve a férjét bujtotta fel, hogy a saját édes anyját ölje meg.

Visszavont petíció. A csikszentmártoni kerületben *Ince* Donkos plébánost választották meg pártokivüli programmal dr. *Nagy Györggyel* szemből. A kisebbségben maradt Jusi-párt petícióval támadta meg *Ince* mandátumát, a kérvényt azonban ma visszavonták. A Kuria első választási tanácsa *Sebestyén Mihály* elnökletével ma tárgyalta a petíciót s a visszavonást tudomásul vette.

Admirális minis:teri rangban. A közös kiadásokról szóló jelentéseket mostanában adták ki. A flotta költségvetésében érdekes az a tétel, amely szerint gróf *Montecuccoli* Rudolfot, a haditengerészet főnökét a második rangosztályba sorozták. Eddig a generálisokkal egy rangban volt a gróf, most már a hadügyminiszterrel került egy fizetési sorba. Első eset, hogy admirális ilyen fizetési pozícióba jutott nálunk. *Montecuccoli* 1904 november óta főnöke az osztrák-magyar haditengerészetnek és 1905 óta admirális.

Legelegánsabb
estélyi czipők
és ruha részére
báli divatcikkek
legkedvezőbbben

REICHARD - áruháza

:: czégnél kaphatók. ::

UJDONSÁGOK.

Nagyvárad népessége.

61.296 lélek a katonák nélkül.

A városházán befejezték a népszámlálási lapok átvizsgálását s most már biztosan megállapítható Nagyvárad város népessége.

A beadott számlálólapok szerint Nagyvárad város területén 61296 a polgári lelkek száma, amihez még hozzászámítandó a körülbelül 4000 lelket számláló katonaság és csendőrség, tehát a város összes népessége 66 ezer.

Városrészenként a polgári lakosság a következőképpen oszlik meg:

Olasziban van 21502 lélek; 1381 ház, tehát egy házra esik átlag 16 lélek;

Újvároson van 17299 lélek, 901 ház; egy házra esik átlag 20 lélek;

Váralján van 7414 lélek, 303 ház; egy házra esik átlag 24 lélek;

Velencén van 6383 lélek, 483 ház; egy házra esik átlag 16 lélek;

Külvároson van 3998 lélek, 250 ház; egy házra esik átlag 16 lélek;

Csillagvároson van 1852 lélek, 90 ház; egy házra esik átlag 20 lélek;

a *hegyen* van 2848 lélek 602 ház; egy házra esik átlag 5 lélek.

A legsűrűbb a lakosság a külvároson, mert itt igen sok az apró ház.

Nagy-Váradon eszerint 4010 ház van, s átlag 25 lélek esik egy házra.

A legkedvezőbbek a lakásviszonyok *Olasziban*, ahol ugyan szintén 16 lélek esik egy házra, mint a Külvároson és *Velencén*, de *Olasziban* van a legtöbb kert s a köztisztasági viszonyok is a legrendezettebbek és legkevesebb a zsúfolt lakás.

* **A felhivatalos a püspöki kinevezésekről.** A felhivatalos *Bud Tud.* a püspöki kinevezésekre vonatkozólag a következőket jelenti:

A lapok azt írják, hogy a megüresedett négy püspökség már legközelebb betöltésre kerül. Mint a *Bud. Tud.* illetékes helyről értesül, ez a hír *legalább is korai.*

* **A jogügyi bizottság ülése.** A jogügyi Bizottságra is új éra következett be, úgy látszik. Eddig háromszor is összehívta az elnök, míg a megjelent három bizottsági tag s tegnap nyolcan jöttek össze tanácskozásra. Ez pedig óriási haladás. Különben dr. *Thury László* elnökölt s jelen voltak: *Medvigy M. hály*, dr. *Mihelyi Lajos*, dr. *Olasz Béla*, dr. *Adorján Armin*, dr. *Ágoston Péter*, dr. *Várady Ödön* és dr. *Döri István.* — Első sorban az *áruraktár* ügye került tárgyalásra. 1889-ben Nagyvárad városa 21,000 négyszög méter területet engedett át az *áruraktár* részvénytársaságnak, azzal a kikötéssel, hogy egyelőre 12,000 négyszög méter foglalt el a területből s ha az üzlet fejlődése kívánja, a további 9000 négyszög méter is átadja. A társaság csak *áruraktár* céljaira használhatja a területet s 50 év múlva az egész terület visszazár a városra, de az *áruraktár* épületét a város megváltja. A részvénytársaság most bejelentette igényét a 9000 négyszög méterre, mert újabb építkezéseket akar, hogy gyapjувásárokat s más dolgokat létesítsen. Közben felmerült a kérdés, hogy a város a *Pecze* rendezése folytán, a *Pecze* mellé új utcát akar nyitni, amely kettészelné a szóban levő területet. A részvénytársaság hajlandó ebbe belemenni, ha a város eláll attól a kikötéstől, hogy csak az *áruraktár* céljaira lehet a területet felhasználni. A városi tanács véleményt kér a jogügyi szakszabottól arra nézve, hogy köteles-e a város a 9000 méter területet átadni s építhet-e a társaság azon épületeket. Hosszas vita fejlődött ki, amelyen szóba jött, hogy már is szerződésesszégét követelt el a részvénytársaság, mert nem csak *áruraktár* céljaira használja fel a területet. A 9000 négyszög méterre azonban jogos igénye van a társaságnak s azon bármit építhet is, ami az *áruraktár* közvetlen üzeméhez szükséges. Ha olyat épít, amely nem erre a célra szolgál, a város megtagadhatja az engedélyt. — Ezután a *telekfelosztásra vonatkozó szabályrendeletet* vették tárgyalás alá. A szabályzat szerint a jövőben a telekfelosztásért folyamodó köteles hozzájárulni az új utca közműveinek költségeihez felerészben, sőt adott esetben egészben is. Az ily közművek: járda, vízvezeték, csatornázás, stb. összegét előre le kell a városi pénztárba fizetni s csak a közművek elkészülte után hajtható végre a telekfelosztás. A 16. § szerint a város kivételt tehet. Az utolsó szakasz kimondja, hogy a szabályrendelet visszaható erővel bír az engedély nélkül épített házakra. A bizottság tagjai egyhangulag a visszaható erő ellen nyilatkoztak; a többség pedig nem helyesli az egész szabályzatot, mert a 16. § kivételt tesz, tehát csak a mostani állapot áll e. ö. Érdemlegesen azonban nem tárgyaltak, hanem kinyomatják s tanulmányozzák. Az új tárgyaláshoz a város főmérnökét is meghívják. — Végül a *városi vasút adóügyét* tárgyalták. A városi vasút 10, illetve 15 évi községi adómentességet élvez. A városi adóhivatal azonban a társaság összes alkalmazottaira visszamenőleg kivetette a községi adót. Ez ellen felebbz a

részvénytársaság. Megállapították a törvényekből, hogy a városi vasut alkalmazottai nem közhivatalnokok s így a részvénytársaság köteles alkalmazottjai után az adót magfizetni, de azoktól levonhatja. Csak a társaságnak van adómentessége. A jogügyi bizottság az adó kivetését jogosnak véleményezte ezek alapján.

* **A debrecen-nagyvárad vasut engedélyokirata** A hivatalos lap tegnapi száma közli a kereskedelmi miniszter által a debrecen-nagyvárad helyi érdekű gőzüzemű vasut engedélyokirátát.

* **Nagy-Várad város hivatalos közlönyének** második száma tegnap jelent meg, kiváló gondos, szakzerű összeállításban. Ez a szám statisztikai adatokat közöl Nagy-Várad város közigazgatásának utóbbi 30 esztendejéről. A statisztikai adatokból élénken előtűnik városunk közigazgatásának hatalmas fejlődése. A vezető cikk után hozza a januári közgyűlés lefolyását, tömören összeállítva, majd közli a törvényhatóság szakszervezetének névsorát. Egész terjedelmében közölve van a Bútor-főiskoláról szóló szabályrendelet; *Köszeghy József* v. ísmérnök előterjesztése a város új térképéről. Apróbb városi hírek, a mérnöki hivatal új beosztása és a kiadott építkezési engedélyek kimutatása van még a hézagpótló füzetben, melyet *Pásztor Bertalan* városi aljegyző szerkeszt.

* **Ki legyen az utbizottság elnöke?** A margita-otományi utbizottság elnöki tisztéget legutóbb töltötte be a főispán, aki *Markovits Manó* margitai főszolgabíróat nevezte ki az elnök helyére. A kinevezés igen érzékenyen érintette *Dobozy Kálmán* ermhályfalvai főszolgabíróat, aki e miatt panaszos előterjesztést is tett a főispánhoz. A mellőzött főszolgabíró ezen előterjesztésében elmondja, hogy ő sokkal régebbi tisztviselő, mint a kinevezett és ezen az alapon jogot formált az utbizottság elnöki helyére, mert koránál fogva az ő illeti meg.

* **A kamara értesítése.** Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a mezőhegyesi m. kir. Ménesbirtok igazgatósága 100 métermáza 25—25 kilogrammos táblákban előíllított háziszappan eladására pályázatot hirdet. Pályázati határidő 1910 február hó 9. A pályázat részletes feltételei a kamarai irodában a hivatalos órák alatt d. e. 8 óráig, d. u. 2 óráig megudhatók. Nagyvárad, 1911. január 22. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara. Huzella Gyula, kir. keresk. tan. elnök. Dr. Sarkadi Lajos ti. kár.

* **Telefonpénz és a sábec.** A margitai postamester minék utána már többször küldött el *Katz József*hez a telefon díjért és a szolga nem tudta azt beszélni, végre egy péntek este lehet, hogy alkonyat után Tomelel Lajos postaszolgát azzal az utasítással küldte el Katzhoz, hogy pénz nélkül haza ne menjen. A szigorú parancsnak meg is akart felelni a szegény szolga és nem akart Katzéktól távozni addig míg nem fizetnek. Katz a kellemetlen vendégtől úgy szababult meg, hogy nyakon csipte Tomelel és alsó súlyos testrészenek a lábával nagy lendületet adva a szabad levegőre juttatta. Ezzel a telefondíjjal azonban se a m. kir. posta nem volt megelégedve és Tomelel még kevésbé és azért feljelentést tettek Katz ellen, akit a főszolgabíró 10 korona pénzbüntetésre ítelt. Katz tegnap felebbezett az ítélet ellen az alispánhoz, ahol méntességül azt hozta fel, hogy Tomelel már gyertya gyújtás után ment a pénzért és mert nem akart távozni, hát így volt kénytelen szabadulni tőle.

* **Jarványok a megyében.** A margitai izraelita hitközség iskolájában, az iskolaszolga gyermeke roncsoló toroklobban megbetegedett. A főszolgabíró elrendelte az iskola bezárását. Mint tudósítónk jelenti Mezőkeresztesen, Mezőpéterden és Pusztatoldon a vörheny megszűnt s így az iskolákat megnyitották.

* **Kain és Abel.** Ermhályfalván Kain Haim nevű rendezetlen felekezei viszonyok között levő polgártárs kellemetlen csávába keveredett. Egy, nem valami jó barátját a hatóság előtt rágalmozta a polgártárs, akit e miatt három hónapi fogházra büntettek. Kain a hosszú büntetésről annyira megijedt hogy hátat fordítva Ermhályfalvának, Budapestre szökött és ott Kohn Armin név alatt élte napjait abban a tudatban, hogy majd csak megfeledkeznek róla. Kain azonban hiába bujt Kohn bőrébe, az ellene kiadott körözvény alapján a budapesti bejelentő hivatal detektívei kinyomozták Kaint és kérelmetlenül letartóztatták, hogy a kiszabott büntetést ulla. Kain nem tehetvén egyebet, leülte a három hónapot. Ezzel azonban nem elégedett meg a budapesti rendőrség, mely Kaint hamis név használata miatt 50 korona pénzbüntetésre ítélte. Kain kiszabadulva a börtönből Ermhályfalvára költözött és ott elsősorban felebbezést készített az 50 koronás büntetés ellen. A felebbező a büntetés szigorúsága miatt felebbez és idézi a bibliát, mely szerint, amint Abel kiontott vére bosszuért kiált az égre, úgy az ő ártatlanul elszenvedett büntetése is egyelőre, a belügyminiszterhez kiált. Hogy Kaint meghallgatják-e, dacára annak, hogy Abellé akar a felebbezésben lenni, az még a jövő titka.

* **Királysértés a talossegád** Kedd este fél 7 óra tájban nagy botrányt okozott *Sztankovics József* helynelküli asztalossegád. N. vezető utas állapotban végigjárta az üzleteket és koldult. Ahol nem volt megelégedve az adományokkal, ott gorombáskodott. A rendőrőrszem észrevette az okvetetlenkedő embert s egyik üzletből kivezette az utcára, ahol igazolásra szólította fel. A munkakönyvből kitűnt, Sztankovics állandóan foglalkozás nélkül van s ezért a rendőr elő akarta állítani a rendőrkapitányi hivatalhoz. Sztankovics azonban fel-dühödve, a legcsúnyább káromkodásban tört ki és nemcsak a rendőrt, hanem őfelségét is undok szidalmakkal illette. Sztankovicsot, aki ellen kis-bb lopási ügyből kifolyólag bűnvádi eljárás van folyamatban, a rendőr előállította a kapitányi hivatalhoz, ahol lezárták s ellene királysértés miatt is folyamatba tették a bűnvádi eljárást.

* **Rendőri hírek.** A múlt hó közepén közöltük, hogy Schön Adolf szabómester jelentést tett, hogy az udvarán elhelyezett és vásárra elkészített szekéréről, a ponyva kihatása után, mintegy 100 korona értékű kabátot és csizmanadrágot elloptak. Tettesek most kézrekerültek Varga István és Peres György foglalkozás nélküli napszámosok személyében, azonban a kabátokból már csak 4 darab volt a tetteseknél feltalálható. A rendőrség a jómadarakat letartóztatta s ellenük az eljárást folyamatba tette.

* **Találtak egy fehérszörű sárga foltos vizslát.** Igazolt tulajdonosa jelentkeztek a kihágási ügyosztálynál.

* **Villamos csillárt** ne vásároljon, berendezést ne készítesen, míg *Stern* nel a Bémer-téren nem beszél, felvilágosítok bárkit, ha nem is vásárol nálam. Terveket díjmentesen készítek Raktáron tartok villamos és gáz főzőket, vasalókat, Wolfam és izzó lámpákat nyári aron házhoz szállítok. Bémer-tér 3. Telefon 556.

* **Révai Nagy Lexikon** 18 kötet á 16 korona, Franklin Kezi Lexikona 3 kötet 54 korona havi részletfizetésre is. Megrendelhető Benkő Artur könyvkereskedésében. *Modern Antiquarium* Nagyvárad, Rákóczi-ut 10. Telefon 870

* **Üzlet.** Ur, az előtte álló hordírhöz: Vigye ezt a levelet a Kálvária utca 192. szám II. emeletére. Mi jár ezért magának?

Hordár: El forint nadságos ór?
Ur: Egy forint az sok...
Hordár: Kálvária-utca 192. sz. ... második emelet? ... Nem sok...

Ur: Na jól van, itt a pénze.
Hordár: O szolgáji nadságos ór. (Elindul és visszanéz, meglát egy Messenger-Boyt) Te fíjó, jere i el!

Messenger-Boy: Mi tetszik uram?
Hordár: Bicizizd el ezet o levelet a Kálvária utcába, második emelet százkilencvenkettő szám otal Mi jár tenéked?

Messenger-Boy: 90 fillér uram.
Hordár: Na itt van edj korona. Tíz fillér o tiéd. (Elgúit mosolyal visszamegy helyére, jó üzlet-t csinált.)

Védjegyes finom precisiós órák
Schweicz elsőrendű gyáraiból.

Magy. kir. fémjellel ellátott
arany és ezüst ékszerek,
karika gyűrűk.

Ezüst és chinaezüst evőeszközök
asztaldiszek, tálcák. Menyasz-
szonyi és keresztelési ajándékok.

Finom szemüvegek, hőmérők, lágsulymárók.

Szilágyi Géza és Társa

órák és ékszerésznél. — Vasuti órák.
Rákóczi-ut 4. Telefon 630.

* **Magánvizsgára** sikerrel előkészít egy nagy gyakorlattal bíró nyugalmazott főgimnáziumi tanár. Már eddig is több tanítványt vizsgáztatott le kitűnő sikerrel. Megkeresések Bethlen-utca 1 szám alatti lakására intézendők.

Értesítés.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt háziulajdonos urak becses tudomására hozni, hogy **Óváry Lajos kályhás üzletét** átvettük s az eddigi szolid alapon folytatjuk

ÓVÁRY TESTVÉREK

cég alatt.

Kiváló jószágú modern és izléses kályháinkkal, pontos kiszolgálással és becsületes munkával óhajtjuk továbbra is mélyen tisztelt megrendelőink elismerését kinyerni s a boldogult elődünk által szerzett bizalmat továbbra is fenntartani. A legdivatosabb és legegyszerűbb

cserépkályhák
állandóan raktáron vannak.

Javítási munkák a legrovidebb idő alatt eszközöltnék. Nagybecsű megrendeléseiket kérve, vagyunk tisztelttel

Óváry Testvérek kályhás iparosok

(Óváry Lajos utóda).

Csengeri-utca 27. szám.

Reggelizés előtt félpohár
Schmidthauer-féle
Használata valódi áldás gyomorba-
josoknak, székszorulásban szenvedőknek.

Igmándi keserűvíz

Az elrontott gyomort
2-3 óra alatt tel-
jesen rendbehozza.
Kis üveg 40 fill.
Nagy üveg 60 fill.

Kapható Nagyvárad és vidékén minden gyógyszerárban és jobb fűszerüzletben.

* **Estűnt 20 korona.** Axelrad Mariska dohány-tőzsdés feljelentést tett ismeretlen tettes ellen, mert ez 20! korona erejéig becsapta. Kedd este 6 óra tájban, amikor a dohány-tőzsdében épp a legnagyobb a forgalom, egy 30-35 év körüli narancs-árus ment be az üzletbe és pár fillér értékben szivarkahüvelyt vásárolt. Fizetésnél egy 20 koronást adott át s a visszajáró pénzt eltette. — Eután a vásárolt holmit drágálotta és visszaadta és kérte vissza a 20 koronást. A pénztárnál levő 13 éves kisleányt ez zavarba hozva, a 20 koronást visszavette, azonban az előzőleg kapott aprópénzt nem szolgáltatva vissza, hanem a 20 koronással együtt tovább állott. Csak az esti lezáráskor vették észre, hogy 20 koronáig be vannak csapva. A rendőrség a nyomozást folyamatba tette.

Ne vásároljon

addig mellfűzöt, haskötöt, egyenesen tartót, és Késmárkházi nadrágot, míg

Rosenfeld R.

Sas-passageban levő

miderraktárát

meg nem tekintette.

MULATSÁG.

Farsangi naptár.

- Január 29. Iparos bál a Kereskedelmi Csarnokban.
- Február 1. A Tiszti Kaszinó estélye, hangversennyel, táncal a Kereskedelmi Csarnokban.
- Február 2. Az Evangélikus Nőegylet teaestélye délután 5 órakor a Kereskedelmi Csarnokban.
- Február 5. A Kath. Legényegylet színielőadással és táncal egybekötött házas estélye a Kereskedelmi Csarnokban.
- Február 7. A biharmegyei és nagyváradai nőegylet társasvacsorája és táncmulatsága a Pannóniában.
- Február 8. A Kath. Kör társasvacsorája és háziestélye a Pannóniában.
- Február 11. Utazás a fölö körül. A Gyermekekbarát Egyesület bálja a Vigadóban.
- Február 25. A Tiszti Kaszinó vivó-estélye a Kereskedelmi Csarnokban.

Törlesztéses kölcsön!

Feltételek:

Teljes árfolyam
5.65 annuitás.

LÁSZLÓ ERNŐ

bank és kereskedelmi irodája
Nagyvárad, Lévy-palota,
Ezredévi emlék tér sarok.

NYILTTÉR.

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u. 7.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Csütörtök: Templom tövében. Bajazzók.
Péntek: A kard becsülete.
Szombat: Templom tövében. Bajazzók.
Vasárnap: délután Kareain Anna.
Halhatatlan ünp.

A kard becsülete.

Anyiszor megirtuk már, milyen ostobaság a párbaj és milyen kár, hogy a tisztikar párbajkényszere az embereket néha a legigazságtalanabb helyzetekbe sodorja, hogy végre már szinte megunuk. Megunuk, elhittük — és mégsem változott semmit a világ. Kazaliczky Antal tehát hálás és mégis hálátlan témát választott egyszerről. Hálás, mert a párbajnál nincs alkalmasabb téma arra, hogy az ember hatásos jeleket írjon róla. És hálátlan, mert amit a párbajjal kapcsolatosan megírni lehet, azt jóformán éppen úgy megírták már, mint az anyósbohózatokot. Újat e téren alig lehet produkálni.

Kazaliczky Antal mégis nekivágott a párbajtémának és derekasan megverekedett vele. Amit róla és a becsületről mond, az nem új, de jól van mondva.

A darab természetesen a szerelem körül forog Hertelendy főhadnagy el akarja venni Öszödy földbirtokosék rokonát, a szép Vilma, a tisztikar azonban nem kedvező véleményét terjeszt a honvédelmi miniszter elé a leányról és a miniszter a házasságot nem engedélyezi. Csakhamar rápillant, honnan fúj a szél: Vilmanak egy visszautasított vőlegénye, Rozgonyi volt alispán terjesztett kompromitáló híreket a leányról. Bosszu és szerelem műve az egész. Rozgonyit egykor azért utasította vissza Vilma, mert megtudta, hogy kedvese van. Rozgonyi azonban ma is szerelmes a leányba és azt hiszi, ha Hertelendyvel való házasságát megakadályozza, a leány végre is az övé lesz. Hertelendy már ott áll, hogy lemond rangjáról és úgy veszi el Vilma, de ekkor kiüdüdik, hogy mi vitte Rozgonyit a rágalmazásra. Maga az ezredes érdeklődik az ügy iránt és megtudja, hogy Rozgonyi kedvese nem más, mint az ő felesége. Hertelendy és Vilma boldogok lehetnek az új tényállás alapján, a tisztikar újabb határozatával mindent reparál, de az ezredesnek meg kell verekednie a csábitóval. A párbajban az ezredes súlyosan megsebesül. Utána egy második párbaj követ-

kezik: Rozgonyi megsértette a tisztikart és annak nevében egy hatszoros családapának, Hoffmann kapitánynak kell sorshurás folytán megverekednie. A kapitány rövidlátó, Rozgonyi kitűnő lővő — és a párbaj azzal végződik, hogy Hoffmann megöli a csábitót s a függőay legördül.

Ez így elmondva kissé naiv mese benyomását teszi. Nem is a mese a fő Kazaliczky darabjánál, hanem a kidolgozás. Es a on meglátszik, hogy a színpaddal jó ismerős ember írta: Kazaliczky maga is a Vígsház művésze. Hatásos, jól perdülő dialogokban van megírva a Kard becsülete. Régi övényeken, de biztos léptekkel jár a szerző s nem akar minden áron szem nem látta, fül nem hallotta újdonságokkal és szubjektív nagy megérzésekkel és láthatatlan meglátásokkal a modernnek élni lovagolni. A közönség érdeklődését akarja egy estére lekötni és ez teljesen sikerül neki. Egy percig sem lankad el a darab menete. Sehol sem zseniálisan eredeti, de sehol sem unalmas. A harmadik felvonás pedig, ahol a tisztikar elégtételt ad a meghurcolt leányt, határozottan igen értékes dolog. Nyelvezete is szép, erkölcsi felfogása pedig, bár Kazaliczky sem tud házasságtörés nélkül érdekes témát találni. Jellemezni némelyik alakját jól tudja. És ami fő: magyar katonadarab, magyar katonák, honvédhuszárok a szereplői, anélkül, hogy a katonáérettel ismerősöknek képtelenségeken kellene bosszankodni. Szóval, ha nem is lesz a magyar irodalomnak eget verő remeke, de az átlagszínvonalon becsülettel megállja a helyét és nemcsak arra volt érdemes, hogy a Magyar Tudományos Akadémia száz arannyal tüntesse ki, hanem egy estét is érdemes vele a színházban eltölteni.

Az előadás minden tekintetben igyekezett a darab előnyeit érvényre juttatni. A sok szereplő az aránylag elég rövid színműben már az idő rövidsége miatt sem juthat valami egetverő nagy alakítás lehetőségéhez; de a szerző maga is inkább a bonyolításra, mint egyes szerepek kiemelésére fektette a fősúlyt. Tóth Elek Hertelendy főhadnagy a maga meleg közvetlenségével általános tetszést keltett. Sik Rezső ezredese kemény, katonás vonások alatt is elárulta a szívet. Ez a két szerep az, amelyekben még van tere az egyéni érvényesülésnek és ezt mindketten fel is használták. A többi kisebb szerep is a drámai személyzet javának kezében volt. Étsy Emilia, H. Körössy Juci és Angyal Ilka a női szerepekben értek el hatást, a kisebb férfi szerepek közül pedig Kassay Hoffmannja és Góson Kaplonyczayja vált ki néhány igen ügyes eredeti vonásával. Hunyady és Turányi is tetszetek.

A rendezés megfelelő. Csak némelyik uniformisba bujtatott kóristát kellene még mindig valamivel katonásabb tartásra szoktatni; a suta ember mindig komikus, a suta honvédhuszártiszt százszor az. Aztán miért fujják a negyedik felvonásban hajnalban a takarodót? Talán az ébresztő utáni minához kértjelet tévesztették el a kulisszák mögötti főcségen?

A templom tövében és a Bajazzók. Ráskay Ferenc egyfelvonásos drámájának és Leoncavalló leghatalmasabb operájának, az örök szépségű »Bajazzók«-nak ma, csütörtökön este lesz a harmadik előadása. A keddi bemutató nagy és őszinte sikerrel fog feljűni ma este is s a mesés szépségű opera előadását bizonyára viharos tapsok fogják kísérni.

Karenin Anna. Vasárnap délután az idei szezon egyik legnagyobb sikerű drámája, a »Karenin Anna« kerül színre. A főszerepet most is E. Kovács Mariska fogja játszani.

A halhatatlan lump A bécsiek kedvelt zeneszerzőjének, Eyslernek egyik diadalmas sikerű új operettje, »A halhatatlan lump« vasárnap este kerül bemutatásra. A bájos zenéjű, ötletes, mulatságos darab az egész operett-ensemblét foglalkoztatja. A főbb szerepeket Zsigmondy Anna, Bihary Böske, Asszonyi László és Gózon Gyula kreálják. A siker előreláthatólag zajos és őszinte lesz. Az igazgatóság »A halhatatlan lump«-ot új kiállításban hozza színre.

CZAPFALVI JÓZSEF

mázoló, épület és bútortestő

Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11 szám.

Helyi és vidéki telefon szám: 1001.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkát u. m.: fa- és márvány utánzat készítését, épület, üzleti, kávéházi és gyógyszerári berendezések és bútorok festését, kerüi bútorok zománcozását és porcellán utánzatát. Vidék megrendeléseket a legpontosabban készítek

Tisztelettel
358 Czapfalvi József.

SPITZER BÉLA

női és gyermek divat-háza

A legszebb

menyasszonyi kelengyék, farsangi toilettek készülnek

Spitzer szalonjában

Rákóci-ut 3. sz.

Angol uri szabóság.

Az európai modern divatokkal lépést tartva, saját műhelyemben több évi külföldi tapasztalataim érvényesítve, hani és angol legjebb kelmékből raktáromon elsőrendű öltönyöket, télikabátokat stb. készítek megrendelés után.

A n. é. közönség figyelmét felhívom cégemre.
Tisztelettel

HÄBER és TARSA férfiszabó.

Nagy Sándor-utca 1. szám.

TÁVIRATOK.

Tisza a bankról.

Budapest, jan. 25.

(Saját tud.) Tisza István gróf ma Budapestre érkezett. A gróf kijelentette, hogy a bankkérdésben nem volt szándéka felszólalni, de mert a lapokból értesült róla, hogy az ő beszédére is számítanak, legközelebb fel fog szólalni.

Justh-párt a Kossuth-párt vacsoráján.

Budapest, január 25.

(Saját tud.) A Kossuth-párt tudvalevőleg Apponyi tiszteletére, szombaton bucsu vacsorát fog rendezni. A vacsorára a Justh pártot is meghívta a Kossuth-párt. A Justh pártból sokan fognak megjelenni a vacsorán.

Éhség Dobsinán.

Rozsnyó, jan. 25.

(Saját tud.) Dobsinán Kukon Mihályné megfojtotta a 8 éves fiát. A gyilkosság után kis leányát felvéve, utnak indult. A rendőrség letartóztatta. A fogházban a kis leányt cipőfüzővel akarta megfojtani, de a rendőrség közbelépett. A gyilkos anya azt adta elő, hogy nem tudta tovább nézni gyermekeinek éhezését és emiatt akart tőlük megválni.

Menjünk

Radó és Kertészhez

hol a megkezdődött farsangi

ocassióba feltűnő olcsón adat-

nek el az összes

batisztok, selymek, csipkék, gyöngydiszek,

ruha kelmék, vásznak, asztalneműek

és kész fehérneműek.

Ifj. Rimanóczy Kálmán műbutorgyára

Városi raktár Fő-u., Rimanóczy-palota.

Állandó butorkiállítás. Egyes butor-darabok avagy egész lakásberendezések, iparművészi tervezések és költségvetések díjmentesen eszközöltetnek. Új szerkezetű service-asztalok mahagoni, palisander és citromfából. A Zsolnay-féle gyárak kizárólagos képviselője, eredeti gyári árak mellett.

Igazságszolgáltatás.

§ **Választási epilog.** A legutóbb lezajlott képviselőválasztásnál Kisjenő községben Farkas Gusztáv járásbírói szolgálata nagyon a szívére vette a haza sorsát és erősen dolgozott a pártja érdekében. Egyik este Gyürki Mihály csizmadia mesternél összejövetelt tartott, hogy kellőleg megbeszélje a dolgot, annak rendje és módja szerint. A politikai indulat azonban féket vesztett jó Farkas Gusztáv járásbírói szolgálata uramban és Bukaresttet szép hazánk fővárosává. Es mert hogy ez nem így van, hát Felsőleges királyunkat is okolta. Így került Farkas Gusztáv tegnap a bíróság elé, hogy királysértésért és román szinpathiáért számot adjon. A tárgyalást Mille Mihály vezette. A bíróság igazolva látta a vádat és Farkas Gusztávot 200 korona fős és 20 korona mellékbüntetésre ítélte.

Amit mindenkinek tudnia kell.

1 liter rum 1.50
1 deka tea —.08

Az újvárosi drogeriában a torony alatt.

KÖZGAZDASÁG.

Pénzüntézetek közgyűlési naptára.

29. A »Központi Takarékpénztár« közgyűlése.
29. A »Nagyvárad Takarékpénztár« részvénytársaság d. e. 10 órakor.
28. Biharmegyei Kereskedelmi Ipar- és Termény Hitelbank d. u. 4 órakor
31. Agrár Takarékpénztár részvénytársaság.
Február 2-án A »Gazdasági és Iparbank« részvénytársaság d. e. 10 órakor.

A Biharmegyei Takarékpénztár közgyűlése.

Tegnap ismét Nagy-Várad város egyik tekintélyes pénzüntézet: a *Biharmegyei Takarékpénztár* tartotta közgyűlését.

Lehet mondani, hogy ez a gyorsan fejlődő pénzüntézet vezetőszerepet visz ebben a tekintetben, hogy nemcsak a szoroson vett pénzüntézeti ügyeket öleli fel működése, hanem tevékenységi körét nagyobb iparvállalatok alapítására és finanszírozására is kiterjeszti s ezzel előmozdítja Nagy-Várad város gyáripari fejlődését.

Az intézet az elmúlt évben is fényes eredményt ért el s 315.448 K tiszta nyereséget mutat ki, ami első sorban az igazgatóság és *Fleischhacker* Gyula vezérigazgató tevékenységének az érdeme.

A tegnapi közgyűlésen dr. *Wallner* Ödön elnökölt, s jelen voltak a következő részvényesek:

Dr. Márkus László, *Fleischhacker* Gyula, Rimler Károly, Schwartz Ferenc, Tatár Zoltán, Des Echerolles Kruspér Gilbert, dr. Gyöngyössi István, Markovits Sándor, dr. Imrik Gusztáv, Szunyogh Szabolcs, Lukács Lajos, Mihály Lajos, dr. Gyémánt Jenő, Berger Gyula, Hanslián Ede, Mihály Pál, Szász Gyula, Kandel József, dr. Waldmann Béla, Korbély József, dr. Gerő Sándor, Bleyer Lajos, Moskovits Farkas, Laszky Armin, dr. Bárdos Imre, Kelen Béla, dr. Lengyel Zsigmond, dr. Fleischer Lajos, Stark Gyula, Kiss Károly, Balázs Ernő, Sonnenfeld Adolf, Ehrlich István, Reményi Vilmos, Szeszich Elek, Wiener Jenő, Wagner Mihály.

Dr. *Wallner* Ödön elnök a közgyűlés megnyitása után konstataulta, hogy 55 részvényes 1328 részvényt tett le a közgyűlésen jelen van 30 részvényes 715 részvényt, tehát a közgyűlés határozatképes.

Ezután felolvasták az igazgatóság következő jelentését:

Van szerencsénk az 1910. évről szóló szármadásainkat előterjeszteni. Ezen alkalommal bejelentjük a tisztelt közgyűlésnek, hogy az 1910. év február hó 2-án tartott közgyűlés által elhatározott tőkefelemelést 1000 részvénynek kibocsátása által keresztül vittük és örömmel és megleléssel konstatálhatjuk, hogy részvényeseink az őket megillető jogukat gyakorolták és ez alkalomra alakult szindikátusnak nem maradt átveendő részvény.

Ezen tőkefelemelésnél fogva a jelenlegi részvénytőkenk 4000 drab, teljesen befizetett részvényből, 2,400.000 korona összegből áll, tartalékaink pedig 830.000 koronára rug.

Van szerencsénk továbbá jelenteni, hogy a velünk szoros kapcsolatban álló Moskovits Farkas és Társa cipőgyár r. t. 1910 szeptember havában tartott közgyűlésén — tekintettel üzleteinek kiterjedésére és nagyságára — elhatározta részvénytőkéjének 500 000 koronáról 1 500 000 koronára való felemelését olyképpen, hogy a felemelt 1 000 000 koronából 500 000 korona azonnal, 500 000 korona pedig az igazgatósága által meghatározott időpontban lesz befizetendő. Az első 500 000 korona már 1910. év decemberig teljes befizetést nyert, míg a második 500 000 korona ez év május haváig szintén be fog foynni. Ezek szerint a Moskovits Farkas és Társa r. t. részvénytőkéje 1 500 000 korona lesz, amely tőke egyelőre elegendő a szükségletek kielégítésére. Itt megjegyezni kívánjuk, hogy ezen egy millió új tőkéből a takarékpénztár 100 000 korona értékű új részvényt vett át oly kikötéssel, hogy azok méltányosan megállapított árfolyamon tőlünk leendő visszavásárlásának kötelezettsége szerződésileg biztosított. Egyéb Moskovits-féle részvény intézetünkönél sem letéve, sem elzálogosítva, sem pedig hitelek fedezetére letéve nincsenek.

Egyuttal van szerencsénk jelenteni, hogy a gyár vezetése Moskovits Simon és Kálmán Sándor urak a gyár kötelékébe való belépése által igen képzett és szakértő elemekkel erősödött, úgy, hogy bátran állíthatjuk, hogy a gyár vezetése elsőrangú, európai színvonalon áll. Az elmúlt évi jutalék jelen mérlegünkben elszámoltatott.

A velünk kapcsolatos Krausz Béla és Társa sörgyári cég üzletei az elmúlt évben, dacára az országsterbe beállott jéghiánynak, elég kedvezően alakultak és a kikötött jutalékok az elmúlt évben is beszolgáltattak.

Attérve az elmúlt évi haszonra jelenthetjük, hogy ebben már a felemelt tőkének kamatoztatása is kifejezésre jut. A felemelt tőkét is sikerült jól kamatoztatnunk, úgy, hogy a tavalyi osztalékokat nemcsak biztosítani tudtuk, hanem az előrelátással történt mérleg felvétel és az üzleteinkben még alvó nyereségek már a következő évek osztalékait is remélhetőleg eg állandósítani lesznek képesek.

A most bemutatott mérlegünk az 1910. évi december 31-iki kimutatásunk szerint betétállagunk 7,167,359 K 70 fillérre rug, oly magas összeg, amely az intézet megalakulása óta még el nem éretett. Ezen, a tavalyihoz képest több mint egy millió emelkedés élénk tanujelét adja az intézetünk iránt mutatkozó bizalomnak. Ebben az összegben azonban benyújtották a város közönsége által a város csatornázása és egyéb vállalatokra szükségelt tetemes tőke, amely az 1911. év folyamán előreláthatólag kivételre kerül s így ez okból, valamint a megyei közpénzek folytonos fluctuációja következtében már most jelezni kívánjuk, hogy ezen kimutatott nagy betétállag valószínűleg nem lesz fenntartható.

Szármadásunk szerint az 1910. évi nyereség: 315 448 korona 96 fillér.

Ezen nyereségnek mikénti felosztását a következőképpen javasoljuk: adassék az igazgatóságnak, a felügyelőbizottságnak, a választmánynak, továbbá a nyugdíj alapszabályszerű járandóságuk kielégítésére: 56,387 K 94 f, 208 000 K fordítassék osztalékra, olyképpen, hogy minden részvény után 52 korona fizetessék osztalékul. 5 000 K adassék a nyug-

djalapnak rendkívüli dotációképpen. 40,000 K adassék tartaléktőke gyarapítására, amely összeggel ezen alapunk 870,000 koronára emelkedik. 3 000 K adassék az igazgatóság által meghatározandó jótékony adakozásokra, a fennmaradó 3,061 K pedig vitessék át a jövő év számlájára.

A felügyelőbizottság jelentésének meghallgatása után az igazgatóság jelentését elfogadták s a felmentvényt megadták.

A választmányba ezután beválasztották: Dr. Berkovits Róna (u), Szesich Elek (uj), dr. Sanyogh Pál (u), Kerekes Manó (uj), dr. Sigmund Andor, Hrayiczky Károly, (ij), Berger Sámuel, dr. Fodor Gyula, dr. Lorik Gusztáv, Moskovits Farkas, Kis Kólos Jenő, dr. Ertesy Péter, dr. Lagyel Zsigmond.

Az előző éltetésévet ért véget a közgyűlés.

Hirdetmény.

A Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság 1911. január 19-én tartott közgyűlése elhatározta, hogy a társaság részvénytőkéjét 5000 darab új 200 koronás n. é. részvény kibocsátása által egy millió ötszáz ezer koronáról

két millió ötszáz ezer koronára

emeli fel. Ezen új 5000 darab részvény átvételére a régi részvényesek elővételi joggal bírnak a következő feltételek mellett:

1. Az új kibocsátású részvények 230 korona vételárban bocsátatnak ki, melyből 200 korona az alapítókéhez, 30 korona a rendes tartalékához csatolattik.

2. Minden 3 régi részvény birtokosának 2 új részvény átvételére van joga. Tartozik azonban a 230 korona vételáron felül darabonként 3 koronát bélyeg- és kiállításdíj címén megfizetni.

3. Az elővételi jog gyakorlásának záró határideje 1911. február 15. Az ezen határidőben elővételi jogot gyakorolt régi részvénybirtokosok tartoznak

1911 február 15-ig darabonként 83 koronát,
1911 február 28-ig „ 80 „
1911 március 15-ig „ 70 „

valamint 1911. január 1-től a fizetés napjáig járó 6 százalékos kamatot az intézet pénztáránál készpénzben befizetni.

Az új részvények 1911 január 1-től kezdve az üzleti haszonban részesülnek.

Felkérjük ennélfogva mindazon t. részvényeseket, kik a kibocsátandó új részvényekre az elővételi jogot gyakorolni óhajtják, hogy részvényeiket a fent kitűzött záróhatáridőig, vagyis 1911. évi február 15-ig az intézet pénztáránál lebélyegzés végett bemutassák és a fizetendő összeg első részletét teljesítsék, mivel ezen határidő letelte után az elővételi jog nem gyakorolható.

Nagyvárad, 1911. január 19.

POLGÁRI TAKARÉKPÉNZTÁR
részvénytársaság igazgatósága.

z—3 középiskolát végzett fiu
nyomdász tanulónak

felvétetik

Szent László-nyomda
R.-T.-nél.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, jan. 23.

Értéktőzsde.

Magyar hitel	—	—	871.—
Osztrák hitel	—	—	679.25
4%-os koronajáradék	—	—	92.—
Államvasut	—	—	750.—
Jelzálogbank	—	—	510.—
Leszámitoló bank	—	—	611.—
Hazai Bank	—	—	318.—
Kereskedelmi részv.	—	—	735.50
Rimamurányi	—	—	670.—
Salgótarjáni	—	—	655.—
Közuti vasut	—	—	798.25
Városi villamos	—	—	406.75
Adria	—	—	—

Irányzat: Szilárd.

A gabonátőzsde.

50 kilogramonkint.			
Buza áprilisra	—	—	11.23
Buza májusra	—	—	11.12
Buza októberre	—	—	10.65
Rozs októberre	—	—	8.04
Zab áprilisra	—	—	8.70
Tengeri májusra	—	—	5.65

Irányzat: Szilárd.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA

Vegyél!
Vegyen!
Vegyünk!

10. 13. és 17.
Koronáé. t

Moskovits Antonomiai cipőt
Nagyvárad

Kossuth-utca 5. gyár épület és
Bémer-tér, Fő-utca sarok.

Ananas

Jamaika Rum

Gordon Staffod & Co.

londoni cégtől eredeti töltésben
a legfinomabb és legnemesebb

Jamaika rum teához.

Kizárólagos raktár:

Nagyvárad Tisztviselők Fogyasztási Szövetkezeténél, Nagyvárad.

Dajkovits E.

fényirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a leg-
diszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása
utólérhetetlen.

Értesítés.

Tisztelettel értesitem a n. é.
— közönséget, hogy —
Kert utca 2. szám.

építési irodát

nyitottam.
Elvállalok tervezéseket és bár-
milyen e szakmába vágó
munkákat.

Tisztelettel
Béres Ferenc
építőmester.

Telefon: 263 szám.

**Hirdetések
felvételnek
a lap kiadó-
hivatalában**

Heizer Ferenc

papi- katonai és polgári szabó
Nagyvárad, Körös utca 22. sz.

Készít a legjobb minőségű szövetek-
ből reverendát és cimadát.

Egyenruhákat bármilyen fegyver-
nemhez, átalakításokat méret szerint.

**Polgári ruhákat legolcsóbb
árban valódi angol szövet-
ekből készítek.**

Levelezési meghívásra helyben és
vidéken mértékvetél végett megjelenek.

Szíves partitogást kér tisztelettel
Heizer Ferenc.

TÁTRAY és TARSAI

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos
munkákat, vízvezeték és csator-
názási munkákat, gyárak teljes
berendezését, közlőműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és
ekéket, magánjárókat és cement-
ipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó
műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint
a megyei főtiszte-
lendő papság szál-
litója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

A Z I G A Z,

hogy sehol sem lehet oly kelle-
— mesen szórakozni, mint —

Keckeméthy István

„NEMZETI“ vendéglőjében.

Kitűnő magyar konyha. A legjobb
fűszerek. Abonánsok polgári árban
megegyezés szerint szolgáltatnak ki.

— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

— Belépti díj nincs. —

A vidékiek találkozóhelye.

Szállodában szobák 1 korona

— 60 fillértől kaphatók. —

Számos látogatást kér tisztelettel

Keckeméthy István vendéglős, a
„NEMZETI“
szálloda, vendéglő és kávéház bérloje.

„VITOL“

Kiváló szer köszvény, csusz,
hasogatás, rheuma-szaggyatás
ellen.

Este a fájdalmas testrészt be-
dörzsölendő.

Kapható:

az „Arany Kereszt“
gyógyszertárban

Nagyvárad, Szt. László-tér (Városháza mellett.)
216

Nagyvárad város**VILLAMOS MŰVE**

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40
gyertyás **Wolfram** lámpa darabja 3.60 kor.
100 gyertyás 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa darabja 72 fillér,

tehát 5 százalék kártell áron alul.

Mindenemű **izzólámpa különlegességek,** fény-
képek és **izzólámpák** ugyancsak **legolcsóbb**
áron kaphatók.

villamos világítás

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítést, átalakítá-
sát, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szál-
litását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.